

נאמר של נייר

עיריית חיפה מסבדת שחיתות * ביקורת הקיבוץ

מתוך כלא גרמני * הסופר ש"כל החיים מאחוריו"

שערויה

חשיסתאן 80

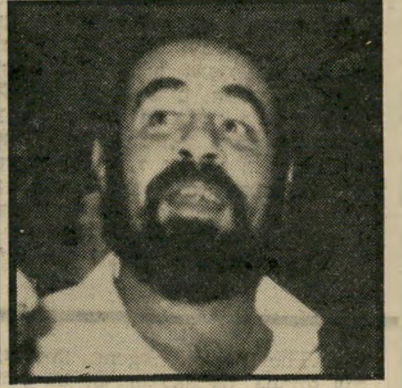
לפני 25 שנה התפוצצה אחת משערוי ריות השחיתות הגדולות בתולדות מדינת ישראל, אותה חשפה מערכת העולם הזה תחת הכותרת חושיסטאן. עיריית חיפה בימוי של אבא חושי טרחה להביא אל עיר הכרמל סופרים, פיומנאים ועיתונאים, על-מנת שיממשו סופרי-חצר. רי

איש דבר אחרון מגד בק"ק בניוירוק, ארצות-הברית. מגד, שהוענק לו השימוש בדירה ברח' אורן 17, חיפה, בשל תפי קידו כמרצה באוניברסיטת חיפה, חדל לשמש באוניברסיטה הנ"ל. בהתאם למדד של משרד-הקליטה, הוא שוהה בארץ צו-הגירה די זמן כדי לזכות בתואר ובזכויות של "יורד". דירה זו, ברחוב אורן 17, היתה עשויה לשמש את אחד ממקרי הסעד של העיר, תחת השמשש את הסופר המתגורר בנכר. ועדה חיפאית אחרת, הממשיכה "מסר רח" זו של תמיכה בתרבויות, היא ועדת הכספים של חיפה. בישיבתה ב-20 במאי

מתי מגד

מגוריו בניוירוק

אמנון מספיק

דירה בתל-אביב

תרגום

אז'אר: סוף

כלל נקוט הוא בעולם הספרות, שאתה יכול לרמות פעם אחת ולא עוד. ספר אחד יכול לשקר, אבל הספר השני יגלה תמיד את האמת בצורתה. הרגשה זו התבססה בי למקרא סיפורו הרביעי של הסופר הצרפתי ממוצא יהודי, אמיל אז'אר, שראה בימים אלה בעברית.

כיום אין ספק שאז'אר הוא התגלמות האמריקניזציה של הספרות הצרפתית. חזרה אומללה על תרגיל האנונימיות של הסופר המכסיקאי-גרמני ב. טראאוון ש זהותו אינה ברורה עד עצם היום הזה. אמיל אז'אר, שכיום ידוע כי שמו ה אמיתי הוא פאול פאבלוביץ, לא זכה לכל תהילה בסיפורו הראשון. סיפורו השני, כל החיים לפניו, הביא לו את התהילה לה הזמנית בצורת פרס גונקור וטרס ב כיכובה של סימון סיניורה (טרס של דעתי הוא טוב מהספר). סיפורו של מולמו, הנער המוסלמי החי אצל זוגה בדימוס, המנהלת פנסיון לילדי זונות, היה מבריק יותר בסיטואציה הסכנינית-ריא

אמיל אז'אר

כשהמדינה היהודית תיעלם

ליסטית שלו, מאשר בערכיו הספרותיים. וזה היה גם סוד הצלחתו הזמנית של הספר.

אמיל אז'אר, במהלך ניסיונותיו להע שות יתרמיסטוריון על דמותו, סירב ב שלב מסויים לקבל את פרס גונקור ש הוענק לכל החיים לפניו. מחשש שמא תיחשף זהותו. מיד לאחר כל החיים לפניו חיבר אז'אר ספר בשם פטבדו, בו ניסה להשוף חלק מאישיותו. מתוכו התברר, שהסופר ממוצא יהודי רומין גארי (הב טחה עם שחר) הוא קרוב משפחה שלו.

בפטבדו פירסם אז'אר מישפט, אחד, ש בו סיפר כיצד נסע לעיריה מסויימת ומ שם התקשר טלפונית אל בית-ההוצאה לאור המפרסם את ספריו. מישפט זה הביא עיתונאי וריו לעקוב אחר התיאור הספרותי ולאחר את אז'אר, אשר רצה מן הסתם, להסתתר, כפי שהפרה רוצה למנוע חלב מן העגל. הספר פטבדו היה כישלון כלכלי חרוץ.

מסיבות השמורות עמה, החליטה הוצאת עם עובד לפרסם את סיפורו הרביעי של

שב בכלא-הגרמני ומפנה מיכתבים אל יגאל, חבר קיבוץ כפר-נטע, ששימש כמדריכו בימי מילחמת יום-הכיפורים ו לפניהם.

גרי הלא-יהודי חושף במיכתבים את סיפור חייו, נודו, כאביו ומכותיו, תוך ניסיון להיטהרות. בחלק השני של הספר מוגש מיכתב של גרי, אשתו של יגאל, המסבירה מדוע העלימה מבעלה את מיכתביו של גרי. החלק השלישי והקצר ביותר של הספר הוא מיכתבו של יגאל. הסיפור הוא סיפורו של גרי, המנסה ליצור לעצמו חיים חדשים במיטגרת ה קיבוץ, אך מוחק בהדרגה ומגיע לקרי בוץ אחר. שם הוא נוטל חלק ברשת גניבות, ואחרי חשיפתה הוא מגורש מיש ראל. את סיפורו מספר גרי בהיותו ב כלא הגרמני. שם הוא מתלבט האם לה פוך אסיר תורכי חלוש לבן-חסותו ההר מוסקוואלי.

יואב לויטס (הלוי) הוא סופר בעל פר טנציאל עצום. לא ברור כיצד נתן עורך הסידרה, המשורר נתן יונתן, לפרסם ספר זה בלא עריכה קפדנית, שתגפה, תסגן ותחזק את הראוי לחינוך.

מרכיבים רבים מדי במיכתבים מבית הכלא אינם אמניים. דוגמה: גרי, שהוא אנגלי בעל השכלה מוגבלת ביותר, חניך פנימיה צבאית, מהרהר היררהורים בנוסח "תאוותו המידרחת מעבירה אותו על דע" תו הוא לא יודע איך להתחיל, אבל זה קורה לרבים וכן לטובים. לשוחח אותי, לעומת זאת, על היינה היינריך כל והלם העתיד וכדומה..." זה לא עובד.

אז'אר אמנות-מוטלת-בספק בולטת גם כאשר גרי כותב מהכלא הגרמני ליגאל כ"ץ בקיבוץ ושואלו "קראת פעם את קצף על פני המים של רמארק? ככה, כדיוק, הייתי באותו רגע..." אי-אמינות זו גוברת, כאשר גרי ממשיך לתאר במיכתב תבו את המקום בו נעצר כשהיה נער, בשנת 1966: "בהמשש בביקר דפקו שני שאפרים שווייצרים צעירים ורעננים על דלת החדר הגדול של מלון, הצלב הכי חולי כבאול. לא רחוק משם, אם זה מעניין אותך, במלון, שלישת המלכים, ייסד הרצל שלכם את מדינת היהודים, והכאזלאים החרוצים חקקו זאת על טבלת שיש..." לא מתאים לרקעו של גרי ול תינוכו.

יואב לויטס (הלוי) סובל מתיסמונת מתמיהה — צורך שאינו בריכוז, לה ציג אינטלקטואליות בפרוטרה. את האינ טלקטואליות הזו הוא מעביר לגרי, הכור תב ליגאל על המורדים האיריים: "הם באים. צעירים חיוורים, פרוצשישערי ולו השיריעו, כולם דומים לשיטפו דדאלום ולגייטס גיויס..." לויטס גם טורח ומ ייחד את גיבורו, באורה כמעט-אבסורדי, וזה כותב במיכתביו: "לא כולו יפות, אבל הרוצות, נלהבות, מסורות החופשיות ברכיכה. אבל מאז הן נהיו כולו לאי דישע מאמעס ויינפעלאר, אמרה יהי דית..." גרי הוא, מן-הסתם, גאון שלא נתגלה, אם הוא זוכר בכלא הגרמני פית גמי אידיש שפלטת יהודית.

כמו שאלו שהלך לחפש אתונות ומצא מלוכה, כך לויטס רצה להבהיר משהו על יגאל, הקיבוצניק הנכה, ונכשל. תחת יגאל הוא יצר דמות בעלת פוטנציאל ספרותי לגמרי לאררוד של גרי, אלא שזוכרו בספרות פועלים לא השכיל לה עיר לו שעליו לקצץ כמה עמודים מ סיפורו, להעמיק את דמותו של גרי, לה עמידה במיכתב האמינות, ולהשמיט את מיכתביו של יגאל ונירה, שאינם תור מים דבר.

לויטס הוא בעל פוטנציאל, שניתן ב אפשרויות לשונות חזקות, בראייה ספי רותית בעלת יכולת, אלא שבסיפורו מיכ תבים מבית-כלא הוא החמיץ את כל אלה.

1980 ערכה דיון על "הקצבה לסופר יע קוב אורלנד". ההחלטה שנתקבלה בדיון זה, בלשון הדו"ח: "לאחר שמיעת הכי כרו של גיבור העיריה, החלטת להמליץ לאשר הקצבה בסך 25 אלף ל"י לסופר י. אורלנד (כמקביל להקצבה שמקבל ה סופר מלישכת נשיא המדינה). החלטה זו מתקנת את החלטת ועדת-הכספים מיום 25.4.1980 להקצוב לסופר י. אורלנד סך 10,000 ל"י, ולאורחי חיפה, העשויים לתמוה מניין יבוא הסכום הנ"ל, מוסבר בדו"ח: על-ידי העברה מסעיף 82298/810 הקצבות חר-פעמיות לשנת 1980/81 מסתבר, שעיריית חיפה היא העיר ה עברית האחרונה המעניקה כספים לסופ ריה מתוך סעיף, הקצבות חר-פעמיות". עיריית אחרות מקציבות כספים לסופרים בהתאם למעמדם ולערכם. ההקצבות ניי תנות על-ידי ועדות המבינות בספרות.

כאשר פנית בראשית חודש יוני אל לישכת דובר עיריית חיפה, על-מנת לק בל הסברים והבהרות על הדברים המר באים כאן, נעניתי כי הדובר שוהה ב מארסי עד ה 5 ביולי, שם הוא עורך את ההכנות לטכס ברית-ערים תאומות, מארסי וחיפה. הובטח לי על-ידי עוזרו, כי הוא יתקשר מיד לאחר שובו ארצה ואני עדיין ממתיין.

מיקור

החמצה

מיכתבים מבית-הכלא הוא רומן שני של יואב לויטס (הלוי). הוא מביא את סיפורו של גרי, מתנדב-לשעבר בקי בוץ, צעיר אנגלי בן לאם גרמניה, היר

יואב לויטס (הלוי) — מיכתבים מ בית-הכלא; ספרות פועלים; 260 עמודים (כריכה רכה).

אמנם, בשיא המאבק הציבורי נזעקו "אני שיהרוח" של חושיסטאן להגנת פטרוני הם, ונהגו כמו חיו בימיה-הביניים.

למרות שמאז ימי השחיתות של חר שיטטאן עגנו אגניות רבות בנמלה של חיפה, הדמוקרטיה הישראלית עשתה צעדים רבים קדימה, הרי שהעיר חיפה נוהגת כמו היתה שמורת טבע מאז שנות החמישים.

למרות שמצוקת-הדיור בחיפה היא מה קשות בארץ, מצוקה הניצבת על סף הת סוציות דימוגרפית, העשויה לעלות ב עוצמתה על ההתפוצצות של ואדי סאליב בסוף שנות החמישים, הרי שעיריית חי פה מעניקה דירות לאנשירוח במחירי שכירות בלתי-ריאליים.

עיריית חיפה מחזיקה מן הסתם כמות גדולה של דירות, המנהלות בידי ועדת הנכסים של העיריה. בישיבה של ועדת הנכסים העירונית, שהתקיימה ב-18 ב מארס 1980, הוחלטו המלצות, שסוכמו במסימך, שהעתקו הגיע לנחר של נייר.

מיסמך זה מעורר כמה שאלות עקרו גיות, בעיקר בנוגע לסכומים המגוחכים של השכירות. כמה ממקבלי הדירות הרי נם, או בעלי דירות המושכרות בתל-אביב, או יורדים השוהים בארצות-הברית. מר אמנון מספיק, שחקן התיאטרון העירוני של חיפה, מחזיק בתחומי עיר הכרמל דירה ברח' חנה סגש 7. הוא משל לם דמי-שכירות בסך של 2,496 ל"י (1,200 ל"י לחודש עד מארס ש.ז.). מספיק הוא בעליה של דירה אחרת, ברחוב סמאטס 14, תל-אביב. סעיף 4 בדו"ח הוועדה ער סק בדירה ברח' אורן 21, ברוממה, חי פה, המוחזקת על-ידי פרופ' קמפה אב רהם. הוועדה לא קבעה סכום שכירות לדירה הנ"ל, אך ביקשה ששמיא העיריה הערכה בקשר לדמי השכירות הבלתי מוגנים בנכס. כנ"ל גם דירתו של ד"ר מימאל שטרואים.

מה ארבע שנים שוהה הסופר לשעבר והפרופסור בהוה מתי מגד (אחיו של

עליהם נימנו בנימין גלאי, יעקוב אורלנד ואחרים.